

Till årsstämman i Stockholms Hamn AB
Organisationsnummer 556008-1647

Till fullmäktige i Stockholms stad för kännedom

Granskningsrapport

Jag, av fullmäktige i Stockholms stad utsedd lekmannarevisor, har granskat Stockholms Hamn ABs verksamhet under 2020.

Granskningen har utförts av sakkunniga som biträder lekmannarevisorn.

Styrelse och VD ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande bolagsordning, ägardirektiv och beslut samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Lekmannarevisorns ansvar är att granska verksamhet och intern kontroll samt pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges mål, ägardirektiv och de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. En sammanfattande redogörelse för den utförda granskningen har redovisats i en särskild årsrapport som har överlämnats till bolagets styrelse.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen, kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente samt utifrån bolagsordning och fastställda ägardirektiv. I årets granskningar har hänsyn tagits till de speciella förhållandena som varit under pågående pandemi. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för min bedömning.

Jag bedömer sammantaget att utifrån de förutsättningar bolaget haft har verksamheten bedrivits på ett ändamålsenligt sätt. När det gäller ekonomin kan konstateras att bolaget inte uppnår kommunfullmäktiges resultatkrav, men att bolaget har vidtagit åtgärder för att minska de negativa konsekvenser som pandemin haft på bolagets intäkter och resultat.

Jag bedömer att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Stockholm den

Carolina Gomez Lagerlöf
Av kommunfullmäktige i Stockholms stad
utsedd lekmannarevisor

Årsrapport 2020

Stockholms Hamn AB

Rapport från
stadsrevisionen
Nr 10, 2021
Dnr: RVK 2021/42

Den kommunala revisionen är fullmäktiges kontrollinstrument för att granska den verksamhet som bedrivits i nämnder och bolag. Stadsrevisionen i Stockholm stad granskar nämnders och styrelser ansvarstagande för att genomföra verksamheten enligt fullmäktiges uppdrag. Stadsrevisionen omfattar både de förtroendevalda revisorerna, lekmannarevisorerna och revisionskontoret.

I årsrapporter för nämnder och bolagsstyrelser sammanfattar stadsrevisionen det gångna årets granskningar och bedömningar av verksamheten. Granskningar som genomförs under året kan också publiceras som projektrapporter.

Publikationerna finns på stadsrevisionens webbplats, start.stockholm/revision. De kan också beställas från revisionskontoret, revision.rvk@stockholm.se.

Till
Styrelsen i Stockholms Hamn
AB

Årsrapport 2020

Lekmannarevisorn har avslutat revisionen av Stockholms Hamn ABs verksamhet under 2020.

Härmed överlämnas bifogad årsrapport till Stockholms Hamn ABs styrelse för yttrande senast den 30 juni 2021.

Carolina Gomez Lagerlöf
Lekmannarevisor

Sammanfattning

I denna rapport redovisas resultat och bedömningar utifrån revisionskontorets granskningar.

Verksamhet och ekonomi

Pandemin har haft stor påverkan på Stockholms hamn ABs verksamhet och ekonomi. Utifrån de förutsättningar bolaget haft har verksamheten bedrivits på ett ändamålsenligt sätt. När det gäller ekonomin kan revisionskontoret konstatera att bolaget inte uppnår kommunfullmäktiges resultatkrav. Bolaget redovisar ett negativt resultat om 122 mnkr som främst hänförs till minskade intäkter med anledning av den kraftigt drabbade passagerartrafiken, vilken har minskat med ca 70 procent under pandemin. Bolaget har vidtagit åtgärder under året för att minska de negativa konsekvenser som pandemin haft på bolagets intäkter och resultat.

Bedömningen grundar sig på om det verksamhetsmässiga resultatet är förenligt med kommunfullmäktiges mål och uppdrag för verksamheten samt om lagstiftning och andra föreskrifter efterlevts.

Intern kontroll

Den samlade bedömningen är att bolagets styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten har varit tillräcklig. Arbetet med den interna kontrollen är en integrerad del i styrning och uppföljning. Vidare finns systematiskt ordnade kontroller i organisation, system, processer och rutiner.

Under året har revisionen genomfört granskning av bolagets miljöarbete. Granskningen visar bland annat att en miljö- och klimathandlingsplan bör tas fram.

Uppföljning av tidigare års granskningar

Bolaget har vidtagit åtgärder utifrån revisorernas rekommendation i föregående års granskningar. Rekommendationen, om att utveckla väsentlighets- och riskanalysen, bedöms delvis åtgärdad och kvarstår för uppföljning kommande år.

Innehåll

1. Årets granskning	1
2. Verksamhet och ekonomi	2
2.1 Verksamhetsmässigt resultat.....	2
2.2 Ekonomiskt resultat.....	4
3. Intern kontroll	6
3.1 Bolagets arbete med intern kontroll	7
3.2 Arbete för att nå miljömålen	8
4. Uppföljning av tidigare års granskning	10

Bilagor

Bilaga 1 – Uppföljning av lämnade rekommendationer	11
Bilaga 2 – Bedömningskriterier	12

1. Årets granskning

Årligen prövar lekmannarevisorn om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Den årliga revisionen omfattar granskningar och bedömningar inom följande områden:

- Verksamhet och ekonomi
- Intern kontroll

Revisionen har utförts enligt aktiebolagslagen, kommunallagen, andra tillämpliga lagar, god revisions sed i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente samt utifrån bolagsordning och fastställda ägardirektiv. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning av bolagets verksamhet. Kriterier för bedömning redovisas i bilaga 2.

Den pågående pandemin har påverkat verksamhet och ekonomi. Revisionen har anpassats utifrån de förutsättningar som gällt under året.

I rapporten redovisas resultat och bedömningar utifrån revisionsårets granskningar. En uppföljning av hur bolaget har beaktat rekommendationer i tidigare års granskningar redovisas översiktligt i rapporten och mer detaljerat i bilaga 1.

Lekmannarevisor för bolaget är Bengt Hansson¹ och suppleant är Carolina Gomez Lagerlöf. I granskningen har lekmannarevisorn biträtt av revisionskontoret. Granskningen har genomförts av granskningsansvarig Annika Nyman m.fl. vid revisionskontoret. Parallellt med lekmannarevisionen har revision utförts enligt ABL 9 kap. under ledning av auktoriserad revisor Jesper Nilsson vid EY.

Lekmannarevisorn granskar om bolagen sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Bolagens interna kontroll granskas både av lekmannarevisorn och av den auktoriserade revisorn. Räkenskaperna granskas av den auktoriserade revisorn.

¹ Bengt Hansson tillträdde 2020-12-14 och undertecknar inte revisionsberättelsen på grund av kort tid på uppdraget. Han har ersatt Fredrik Jöngren som tjänstgjorde under perioden 2020-04-01 - 2020-12-07

Under granskningsåret har planering, information och samverkan skett mellan lekmannarevisorn och den auktoriserade revisorn.

Årsrapporten har faktakontrollerats av bolaget.

2. Verksamhet och ekonomi

I detta avsnitt redovisas granskning om bolagets resultat är förenligt med kommunfullmäktiges mål och ägardirektiv samt följt de beslut, riktlinjer, lagstiftning och andra föreskrifter som gäller för bolaget.

Pandemin har haft stor påverkan på Stockholm hamn ABs verksamhet och ekonomi. Utifrån de förutsättningar bolaget haft har verksamheten bedrivits på ett ändamålsenligt sätt samt i enlighet med gällande regler och beslut för verksamheten. När det gäller ekonomin kan revisionskontoret konstatera att bolaget inte uppnår kommunfullmäktiges resultatkrav, men åtgärder har vidtagits vilka har minskat de negativa konsekvenser som pandemin haft på bolagets intäkter och resultat.

Bedömningen grundar sig på iakttagelser som redovisas i avsnitt 2.1 och 2.2.

2.1 Verksamhetsmässigt resultat

Revisionskontoret konstaterar att bolaget har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt sätt utifrån rådande förutsättningar under pandemin. Passagerartrafiken över Östersjön har drabbats kraftigt, med en inställd kryssningssäsong och väsentligt färre anlop av färjetrafiken. Bedömningen grundas på granskning av bolagets redovisning av måluppfyllelse samt på övriga granskningar som genomförts under året.

Kopplat till fullmäktiges inriktnings- och verksamhetsmål har styrelsen angett egna mål som framförallt hämtats från ägardirektiven, men även från fullmäktiges budget. Bolaget har formulerat aktiviteter och i vissa fall indikatorer till målen.

Bolaget har redovisat resultat av beslutade mål och uppföljning av samtliga ägardirektiv i bolagets rapportering. Redovisningen ger rimliga förutsättningar för att bedöma måluppfyllelse, men bedömningen skulle underlättas genom att i större utsträckning ta fram indikatorer kopplade till målen. Idag följs målen i stor utsträckning upp via beslutade aktiviteter, vilka inte är mätbara eller tidsbestämda.

I bolagets rapportering redovisar bolaget att det uppnår två av fullmäktiges tre inriktningsmål. Inriktningsmålet ”En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden” uppnås delvis. Bolaget bedömer att sju av kommunfullmäktiges åtta verksamhetsmål som berör bolaget har uppfyllts. Ett av verksamhetsmålen redovisas som delvis uppfyllt.

Fullmäktiges verksamhetsmål ”Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser” uppnås endast delvis. Orsakerna är huvudsakligen relaterade till effekter av pandemin. Bolaget uppnår inte målvärdet för indikatorn omsättning i Stockholm Norvik hamn vilket dels beror på effekter av pandemin, dels på att containertrafiken inte togs i drift i september som planerat utan först i november. Indikatorn resultat efter finansnetto uppnås inte, framförallt med anledning av minskade intäkter från färje- och kryssningstrafiken under pandemin. Bolaget har också gett hyresrabatteringar enligt regeringsbeslut och intäkterna från omsättningshyror har minskat under pandemin. (Se vidare 2.2. Ekonomiskt resultat). Indikatorn andel administrations- och indirekta kostnader uppnås endast delvis. Andelen administrationskostnader har ökat i takt med att bolaget dragit ner operativa kostnader för att minska de ekonomiska effekterna av pandemin. Bolaget når vidare inte indikatorn gällande avvikelser mot investeringsbudget. I detta fall är orsaken förskjutningar av investeringarna i Norviks hamn, vilket inte har koppling till pandemins effekter.

Jämfört med föregående år har utfallet för verksamhetsmålet budget i balans och hållbara finanser försämrats. Historiskt har bolaget under en flerårsperiod redovisat ett ekonomiskt resultat i linje med eller över fullmäktiges resultatkrav.

Revisionskontorets granskning visar att det finns grunder för bolagets målbedömning.

Revisionskontoret har översiktligt följt upp hur bolaget arbetar med fullmäktiges ägardirektiv. Utöver den översiktliga granskningen har bolagets ägardirektiv om att fortsätta stimulera och underlätta elanslutning av färjor och kryssningsfartyg i hamn följts särskilt under 2020.

Bolaget har arbetat med elanslutning av fartyg i hamn sedan 1980-talet. Idag är alla kajlägen i Värtahamnen och Stockholm Norvik Hamn förberedda för elanslutning. Under 2019 togs en

handlingsplan fram för fortsatt utbyggnad av elanslutningar inom Stockholms Hamnars hamnområden. Arbetet innebär stora investeringar och kräver samarbete och dialog med rederikunder och andra hamnar runt Östersjön. Stockholms Hamnar har tillsammans med tre Östersjöhamnar beviljats bidrag från EU för att investera i landelförsörjning för kryssningsfartyg. Projekten, som för bolagets del rör Stadsgården (kryssningsfartyg) samt färjetrafiken i Kapellskär, är en blandning av EU-finansiering, finansiering från Naturvårdsverket och egna medel. Arbetet med elanslutningarna har enligt uppgift pågått enligt plan under 2020. Enligt uppgift har en förskjutning skett i de EU-finansierade elanslutningsprojekten med ca ett år som en anpassning till den ekonomiska situationen under året. En reviderad handlingsplan har presenterats för styrelsen i juni. Handlingsplanen visar årliga investeringskostnader 2020-2023 samt planering för 2024-2030. Revisionskontoret konstaterar att bolaget arbetat i enlighet med ägardirektivet.

2.2 Ekonomiskt resultat

Revisionskontoret har granskat tertialrapporter och bokslut med inriktning på bolagets prognoser och resultat efter finansnetto samt investeringsutfall.

Bolaget redovisar följande utfall och avvikelser för år 2020:

(mnkr)	Budget 2020	Bokslut 2020			Utfall 2019
		Utfall	Avvikelse		
Intäkter	904	628	-276	-31%	889
Kostnader	-815	-703	-112	-14%	-755
varav av- och nedskrivningar	-210	-208	-2	-1%	-179
Finansnetto	-46	-47	1	3%	-42
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt	43	-122	-165	-384%	92

Stockholm hamn AB:s resultat före bokslutsdispositioner och skatt uppgår till -122 mnkr, vilket är 165 mnkr lägre än fullmäktiges resultatkrav. Avvikelsen mellan fullmäktiges resultatkrav och utfall motsvarar ca 26 procent av omsättningen. Avvikelsen beror på minskade intäkter som en konsekvens av pandemin. Bolaget har förklarat avvikelserna på ett tillfredsställande sätt.

Verksamhetens intäkter uppgår till 628 mnkr, vilket är 276 mnkr (31 procent) lägre än budget. Avvikelsen beror i huvudsak på minskade intäkter med anledning av den kraftigt drabbade

passagerartrafiken, vilken har minskat med ca 70 procent under pandemin. Kryssningstrafiken varit nära obefintlig under året och färjetrafiken har minskat väsentligt. Även godstrafiken har minskat, men inte i samma omfattning. Den minskade trafiken påverkar framförallt intäkter från hamnavgifter, som avviker med ca 247 mnkr från årets budget. En del av avvikelserna i hamnavgifter (-17 mnkr) förklaras av en rabatterning av hamnavgifter som bolaget gett under pandemin. Den minskade trafiken påverkar även servicetjänster till fartyg i hamn, vilket medfört en avvikelse med ca 27 mnkr från budget. Hyresintäkter understiger budgeten med ca 8 mnkr, vilket hänförs till hyresrabatteringar och minskade intäkter från omsättningshyror.

Verksamhetens kostnader exkl. avskrivningar och finansiella poster uppgår till 496 mnkr, vilket är 109 mnkr (18 procent) lägre än budget. Den största avvikelserna finns i driftskostnader (ca 66 mnkr), som delvis minskat naturligt på grund av den reducerade verksamheten men också som en effekt av bolagets åtgärder för att anpassa driftkostnaderna efter de minskade volymerna. Personalkostnader understiger budgeten med 20 mnkr och underhållskostnader med 25 mnkr. De lägre personalkostnaderna beror på att personal slutat men inte ersatts.

Revisionskontoret konstaterar att fullmäktiges mål om budgetföljksamhet inte har uppnåtts. Bolaget har vidtagit åtgärder för att minska det förväntade underskottet med anledning av de uteblivna intäkterna. Åtgärderna inkluderar översyn av bemanningen, där framförallt konsultkostnader minskats men även personal sagts upp och anställningsstopp har införts. Driftskostnader har setts över och flera investeringsprojekt har pausats eller stoppats. Bolaget har arbetat med att förstärka ekonomistyrningen, där fokus under pandemin varit att minska kostnaderna generellt över samtliga enheter.

Bolaget prognosticerade vid tertiäl 1 och 2 ett lägre resultat (-187 mnkr) än utfallet för året (-122 mnkr). Framförallt har bolagets rörelsekostnader minskat mer än förväntat och intäkterna blivit något högre än förväntat vid senaste tertiälrapporteringen. Bolaget har arbetat med olika scenarioanalyser i prognosarbetet, baserat på marknadsundersökningar. Revisionen noterar att osäkerheten kring utvecklingen av pandemin inneburit väsentliga svårigheter i bolagets möjligheter att göra säkra prognoser.

Förändringar i bolaget har skett under året i form av att verksamheten i Frihamnen och Loudden lagts ner samt att

Stockholm Norviks Hamn startat upp. Jämförelser av ekonomiskt utfall mot 2019 speglar dock i huvudsak effekten av pandemin. Jämfört med 2019 har verksamhetens intäkter minskat 261 mnkr (29 procent), av anledningar beskrivna ovan. Verksamhetens kostnader exkl. avskrivningar och finansiella poster har minskat med 82 mnkr (14 procent), som ett resultat av och anpassning till den minskade verksamheten och intäkterna. En ökning med 29 mnkr har skett i avskrivningar jämfört med 2019 vilket beror på aktiveringen av investeringar i Stockholm Norvik.

2.2.1 Investeringar

(mnkr)	Budget 2020	Bokslut 2020		Budget- avvikelse 2019
		Utfall	Avvikelse	
Investering	511	632	121	24%

Bolagets utfall för investeringsverksamheten överstiger budgeten med 121 mnkr. Enligt bolagets redovisning beror avvikelserna på en förskjutning i investeringarna i Norvik mellan 2019 och 2020. Med anledning av effekterna av pandemin har bolaget sett över sina investeringar och stoppat eller minskat omfattningen av flera projekt. Dock har investeringar tillkommit kopplade till Stockholm Norviks hamn, vilket inneburit att åtgärderna inte gett effekt på den totala investeringsvolymen för året. Prognosen för Stockholm Norvik projektet som helhet är 3 838 mnkr, att jämföra med budgeten på 3 716 mnkr. Några mindre arbeten kvarstår under 2021. Totalt har 3 747 mnkr upparbetats, varav 462 mnkr år 2020.

Bolaget har förklarat avvikelserna på ett tillfredsställande sätt.

3. Intern kontroll

I detta avsnitt redovisas en granskning av bolagets interna kontroll. Av granskningen framgår bland annat i vilken utsträckning den interna kontrollen är en integrerad del i verksamhetens styrning och uppföljning. Vidare om det finns systematiskt ordnade kontroller i organisation, system, processer och rutiner.

Den samlade bedömningen är att bolagets styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten har varit tillräcklig. Av genomförda granskningar har inga väsentliga brister noterats. Delar som behöver utvecklas är bolagets arbete med väsentlighets- och riskanalysen samt delar av målstyrningen i bolagets miljöarbete. Bedömningen grundar sig på iakttagelser som redovisas i avsnitt 3.1 och 3.2.

3.1 Bolagets arbete med intern kontroll

Arbetet med den interna kontrollen är en integrerad del i styrning och uppföljning. Vidare finns systematiskt ordnade kontroller i organisation, system, processer och rutiner.

Bolaget är certifierat utifrån ISO-standarderna 9001:2015 och 14001:2015 för kvalitets- och miljöledning. Det innebär att det finns ledningssystem och strukturer för hur bolaget ska arbeta inom dessa områden. Externa revisioner genomförs av ledningssystemen en gång per år. Bolaget har också utbildade internrevisorer som genomför riktade revisioner i verksamheten under året.

Bolagets styrelse har utöver verksamhetsplan upprättat en separat budget med övergripande mål för verksamheten. Styrelsens mål stödjer i huvudsak fullmäktiges verksamhetsmål. Revisionskontoret noterar att ett utvecklingsområde är att i bolagets övergripande styrning tydliggöra kopplingen mellan fullmäktiges mål och ägardirektiv samt styrelsens egna mål.

Bolaget har en organisation med tydlig fördelning av ansvar och befogenheter för att stödja verksamheten och att förhindra avsiktliga och oavsiktliga fel. Det finns riktlinjer och rutiner som bidrar till att säkerställa att verksamhetens mål uppfylls och att föreskrifter följs. Kontroll av att riktlinjer och rutiner följs sker genom inbyggda kontroller och i den löpande redovisningen samt genom internrevisionsfunktionen.

Bolaget har en dokumenterad riskanalys med väsentliga risker och beskrivning av hur de ska hanteras för att minimera risken för att verksamhetens mål inte uppnås. Bolaget har i sin internkontrollplan fastställt vilka åtgärder som ska hantera prioriterade risker. Kontroller enligt den interna kontrollplanen följs upp systematiskt och fortlöpande. De avvikelser som påträffats har dokumenterats och åtgärder har föreslagits.

Revisionskontoret har i 2019 års granskning rekommenderat bolaget att utveckla väsentlighets- och riskanalysen och tydliggöra kopplingen till internkontrollplanen. Revisionen noterar att bolaget vidtagit åtgärder för att bättre integrera väsentlighets- och riskanalysen med internkontrollplanen samt anpassat tidsplanen efter anvisningarna² från Stockholms stadshus AB. Revisionen bedömer att det finns kvarstående utvecklingsområden. Den dokumenterade riskanalysen har inte presenterats för styrelsen som

² Tillämpningsanvisningar för bolagens arbete med intern kontroll, Stockholms stadshus AB. 2020-03-25.

underlag för beslutad internkontrollplan 2020, i enlighet med då gällande anvisningar. Vidare innehåller riskanalysen enbart de risker som tagits upp i internkontrollplanen samt omfattar i huvudsak bolagets stödprocesser och i liten utsträckning förmågan att uppnå verksamhetsmålen. Revisionskontoret bedömer att arbetet med väsentlighets- och riskanalysen kan utvecklas för att omfatta analys av flera riskområden, där exempelvis även möjligheten att nå enskilda mål och uppdrag kan beaktas. Detta för att ge styrelsen en helhetsbild av identifierade risker som underlag för värdering av vad som sedan bör prioriteras i internkontrollplanen.

Bolaget har en i huvudsak tillfredsställande uppföljningsstruktur. Rapporteringen ger en aktuell, rättvisande och tillförlitlig information om verksamhet och ekonomi. En omorganisation av bolagets inköpsavdelning har påverkat system och rutiner för uppföljning av verksamhet som uppdragits åt annan att utföra. Detta har påverkat den systematiska uppföljningen av avtal och bolaget redovisar att målnivån för indikatorn ”Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram” inte uppfylls för året.

Bolagsledningen har genomfört åtgärder i syfte att minska årets förväntade budgetavvikelse. Styrelsen har inte beslutat om åtgärdsplan med anledning av avvikelserna, men löpande rapportering har skett kring resultatet av åtgärderna. Åtgärderna inkluderar översyn av kostnader och investeringar, personalförändringar och stärkt ekonomistyrning. (Se även avsnitt 2.3). Åtgärderna har gett effekt men inte varit tillräckliga för att undvika en negativ budgetavvikelse. Förvaltningsledningen har även beslutat att under en tvåårsperiod, 2021 och 2022, genomföra ett särskilt arbete för att höja rörelsemarginalen och nå budget i balans. Arbetet inkluderar både åtgärder på intäkts- och kostnadssidan.

3.2 Arbete för att nå miljömålen

Revisionskontoret har genomfört en granskning av bolagets miljöarbete. Syftet med granskningen är att bedöma om styrelsen har en tillräcklig styrning och uppföljning av sitt miljöarbete för att uppnå målen i stadens miljöprogram, klimathandlingsplan och bolagets ägardirektiv.

Sammantaget bedömer revisionskontoret att styrelsen i huvudsak har en tillräcklig styrning och uppföljning av arbetet för att nå fullmäktiges miljömål. Däremot finns några utvecklingsområden.

Som en aktör i transportbranschen har Stockholm hamns verksamhet betydande påverkan på miljön. Stockholms hamn AB

bedriver tillståndspliktig verksamhet enligt miljöbalken, med krav på egenkontroll och miljörapporter. Sedan 2004 är bolaget miljöcertifierat i enlighet med ISO 14001 och bolaget upprättar hållbarhetsredovisning sedan 2013. För den tillståndspliktiga verksamheten avges årligen en miljörapport till miljöförvaltningen i Stockholms stad.

Bolagets övergripande miljömål formuleras i verksamhetsplan och budget 2020. Granskningen visar att de båda dokumenten inkluderar samtliga för bolaget aktuella miljömål enligt ägardirektiv och klimathandlingsplan. Även indikatorer som angetts i fullmäktiges miljöprogram återfinns i verksamhetsplanen, dock utan tydlig koppling till ett mål. För genomförandet av vissa miljömål har bolaget tagit fram handlingsplaner. Ett arbete har pågått under året med att se över bolagets egna miljömål. Egna reviderade miljömål beslutades av ledningsgruppen i september 2020, inklusive förslag till indikatorer. I dokumentet kopplas målen till vissa av fullmäktiges miljömål som är aktuella för bolaget, dock inte alla. De nya målen finns inte med i bolagets verksamhetsplan 2021.

Revisionskontoret bedömer att den övergripande styrningen kan utvecklas genom att målen i större utsträckning görs mätbara och åtföljs av konkreta aktiviteter. Det påbörjade arbetet med att förtydliga kopplingen mellan fullmäktiges och bolagets egna miljömål behöver även fortsätta, så att bolagets prioriteringar i miljöarbetet entydigt framgår i de övergripande styrdokument. Bolaget bör vidare ta fram en egen miljö- och klimathandlingsplan. Vissa handlingsplaner finns redan, men inte en samlad miljö- och klimathandlingsplan i enlighet med vad som anges i stadens miljöprogram.

Revisionskontoret bedömer att bolaget har en tydlig organisation för det övergripande och strategiska miljöarbetet. Delegering finns för chefers miljöansvar och miljöansvar för specifika områden längre ner i organisationen.

Revisionen konstaterar att Stockholms hamn genom åren genomfört flera ambitiösa åtgärder i syfte att minska utsläpp till luft och vatten samt för att effektivisera användningen av energi, såväl vid den egna organisationen som för att minska sina kunders miljöpåverkan. Bolaget har sedan flera år tillbaka ett pågående arbete med åtgärder för energieffektivisering, reduktion av fossila bränslen och bättre materialval i den egna organisationen. Bolaget har under längre tid också genomfört samarbeten och åtgärder för att minska sina

kunders miljöpåverkan. Det inkluderar bland annat mottagning av svart- och gråvatten från fartyg, elanslutning av fartyg och omhändertagande av avfall från hyresgäster och fartyg. Bolaget medverkar även i ett flertal internationella nätverk för hållbar sjötrafik och turism. Arbetet har inneburit omfattande investeringar för Stockholms hamn, trots att bolaget lyckats få stora delar externt finansierade av bland annat EU-medel. Revisionskontoret bedömer att åtgärderna ligger i linje med fullmäktiges miljömål och att resurser har tilldelats i syfte att nå målen.

Styrelsens uppföljning av bolagets miljöarbete redovisas i bolagets årliga miljö- och hållbarhetsrapport samt i verksamhetsberättelse. Såväl verksamhetsberättelsen och miljö- och hållbarhetsredovisningen saknar dock mätetal och indikatorer med tydlig koppling till fullmäktiges mål för bedömningen av måluppfyllelse. Som tillståndspliktig och certifierad verksamhet i enlighet med ISO 14 001 har bolaget erfarenhet av att mäta och beskriva den miljöpåverkan verksamheten har, liksom vilka åtgärder som vidtagits för att minimera den. Revisionskontoret bedömer dock att eftersom majoriteten av målen inte är tidsbundna och mätbara försvåras styrelsens bedömning av om målet uppnås.

Revisionskontoret rekommenderar bolaget att:

- utveckla mätbara och tidsatta mål samt utfallsmått för uppföljningen av om bolaget uppfyller miljömålen enligt ägardirektiv och stadens miljöprogram.
- utifrån stadens miljöprogram och klimathandlingsplan formulera en miljö- och klimathandlingsplan för verksamheten vid sidan av verksamhetsplanen.

4. Uppföljning av tidigare års granskning

Tidigare års granskning av bolagets verksamhet har utmynnat i ett antal rekommendationer. Revisionskontoret gör årligen uppföljningar för att bedöma om bolaget har vidtagit åtgärder utifrån tidigare lämnade rekommendationer. En sammanställning av rekommendationerna redovisas i bilaga 1.

Uppföljningen visar att bolaget har vidtagit åtgärder utifrån den rekommendation revisionen lämnade föregående år. Rekommendationen, om att utveckla väsentlighets- och riskanalysen, bedöms delvis åtgärdad och kvarstår för uppföljning kommande år.

Bilaga 1 – Uppföljning av lämnade rekommendationer

Årlig och fördjupad granskning

Årsrapport	Rekommendation	Vidtagit åtgärder			Kommentar
		Ja	Delvis	Nej	
ÅR 2019	Utveckla väsentlighets- och riskanalysen och tydliggöra kopplingen till internkontrollplanen.		x		<p>Bolaget har justerat tidplanen för väsentlighets- och riskanalysen utifrån anvisningarna från Stockholms stadshus AB och lagt in analysen i ILS.</p> <p>Revisionen bedömer dock att arbetet med internkontrollplanen fortfarande bör baseras på en mer utvecklad risk- och väsentlighetsanalys där värderingen av identifierade risker avgör om de ska hanteras i internkontrollplanen. För år 2020 är samtliga risker i väsentlighets- och riskanalysen inkluderade i internkontrollplanen.</p>
ÅR 2020	Utveckla mätbara och tidsatta mål samt utfallsmått för uppföljningen av om bolaget uppfyller miljömålen enligt ägardirektiv och stadens miljöprogram.				Följs upp 2021
ÅR 2020	Utifrån stadens miljöprogram och klimathandlingsplan formulera en miljö- och klimathandlingsplan för verksamheten vid sidan av verksamhetsplanen.				Följs upp 2021

Bilaga 2 – Bedömningskriterier

Nedan redovisas de kriterier som ligger till grund för gjorda bedömningar. Bedömningarna avser såväl genomförandet som resultatet av verksamheten.

Verksamhet och ekonomi

Att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt innebär att nämnden/styrelsen har uppnått kommunfullmäktiges mål samt följt de beslut, riktlinjer gällande lagstiftning och andra föreskrifter som gäller för verksamheten.

Bedömningskriterier

Nämnden/styrelsen:

- Har ett resultat som är förenligt med fullmäktiges mål, beslut, och riktlinjer.
- Har genomfört sitt uppdrag med tillgängliga resurser.
- Har bedrivit verksamheten enligt gällande lagar, föreskrifter, riktlinjer m.m.
- Har haft en styrning och uppföljning mot mål och beslut.

Bedömning:

Tillfredsställande

Bedömningskriterier är i allt väsentligt uppfyllda. Det kan förekomma mindre avvikelser.

Inte helt tillfredsställande

Bedömningskriterier bedöms delvis uppfyllda. Det finns brister som måste åtgärdas.

Inte tillfredsställande

Bedömningskriterier bedöms inte vara uppfyllda. Det finns väsentliga brister som måste åtgärdas omgående.

Intern kontroll

Den interna kontrollen är en process som utförs av nämnd/styrelse, förvaltnings- eller bolagsledning och personal. Den är en integrerad del i verksamhetens styrning och uppföljning. Processen säkerställer, med en rimlig grad av säkerhet, att verksamheten drivs effektivt, att lagar, förordningar och andra regler följs. Det lämnas en tillförlitlig finansiell redovisning och rättvisande rapportering om verksamheten.

Bedömningskriterier

Nämnden/styrelsen:

- Har en organisation med tydlig fördelning av ansvar och befogenheter för att stödja verksamheten och att förhindra avsiktliga och oavsiktliga fel samt oegentligheter.
- Följer systematiskt och fortlöpande upp ekonomi och verksamhet, såväl för verksamhet i egen regi som för sådan som uppdragits åt annan att utföra, analyserar väsentliga avvikelser samt vidtar åtgärder vid behov.
- Genomför riskanalyser som fångar upp väsentliga risker samt hur de ska hanteras för att minimera risken för att verksamhetens mål inte uppnås. Nämnden/styrelsen har i en internkontrollplan fastställt vilka åtgärder som ska hantera prioriterade risker.
- Har riktlinjer och rutiner som bidrar till att säkerställa att verksamhetens mål uppfylls och att föreskrifter följs.
- Följer upp den interna kontrollen systematiskt och fortlöpande.
- Har en rapportering som ger en aktuell, rättvisande och tillförlitlig information om verksamhet och ekonomi.

Bedömning:

Tillräcklig

Bedömningskriterierna är i allt väsentligt uppfyllda. Det kan förekomma mindre avvikelser.

Inte helt tillräcklig

Bedömningskriterierna bedöms delvis uppfyllda. Det finns brister som måste åtgärdas.

Inte tillräcklig

Bedömningskriterierna bedöms inte vara uppfyllda. Det finns väsentliga brister som måste åtgärdas omgående.